

екрана.

10. The Common Agricultural Policy after 2013 - European Commission [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/>. (дата звернення: 14.03.2014). — Назва з екрана.

УДК 631:368.914.2

Рудик Володимир

к. е. н., доцент, директор інституту бізнесу і фінансів
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ УЧАСНИКІВ ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Анотація

Розглянуто питання інвестування пенсійних активів учасників обов'язкових накопичувальних пенсійних програм при запровадженні другого рівня національної пенсійної системи. Відмічені особливості формування їх інвестиційного портфеля, проаналізовано основні фінансові інструменти, що можуть використовуватися при інвестуванні фінансових ресурсів другого рівня.

Ключові слова: пенсійні активи, система обов'язкового накопичувального пенсійного страхування, інвестиційний портфель, фінансові інструменти, фондовий ринок.

Новий етап пенсійної реформи в нашій країні передбачає формування цілісної національної пенсійної системи. Практичного застосування із трьох рівнів, що її повинні сформувати, відповідно до чинного вітчизняного пенсійного законодавства, на сьогоднішній день ще немає другий рівень. Він формується на принципах пенсійного страхування накопичувального типу і має обов'язків характер.

На думку більшості фахівців у сфері пенсійного страхування запровадження загальнообов'язкового державного накопичувального пенсійного страхування буде сприяти формуванню потужної фінансової бази української пенсійної системи, яка має довгостроковий характер. Її фінансові ресурси можуть стати досить суттєвим джерелом для інвестування національної економіки. В цій ситуації зростає роль вітчизняного фондового ринку, який повинен стати тим фінансовим інститутом, що буде розподіляти і акумулювати фінансові ресурси другого рівня у свої інвестиційні продукти.

Основним завданням, від виконання якого буде залежати ефективність функціонування другого рівня, виступає захист пенсійних активів учасників обов'язкових накопичувальних пенсійних програм. Для того щоб пенсійні активи не знецінювалися, були захищені від різноманітних фінансових ризиків, можливо використовувати фінансові методи фондового ринку для підвищення їх вартості і одержання від їх вкладень інвестиційного доходу. У зв'язку з цим

інвестування пенсійних активів є важливою і необхідною умовою функціонування другого рівня української пенсійної системи. Саме цей фактор обґрунтовує необхідність виходу на новий більш якісний рівень національного фондового ринку.

В сучасних умовах національний фондовий ринок ще не повністю відповідає вимогам, які може поставити фінансовий потенціал другого рівня перед ним. Нинішня оцінка його стану свідчить про недостатню кількість надійних фінансових інструментів для інвестування пенсійних активів накопичувальних пенсійних програм, про недостатню кількість спеціалізованих фінансових інститутів, які будуть займатися інвестуванням фінансових ресурсів другого рівня [7, с. 12 - 13].

Сьогоднішні реалії склалися такі, що український фондовий ринок ще не достатньо диверсифікований і не досяг рівня розвитку більшості економічно розвинутих країн. Дослідження показують, що основною формою інвестування пенсійних активів недержавними пенсійними фондами (НПФ) третього рівня є банківські депозити. На українському ринку наразі не існує у достатній кількості інших інструментів для інвестування. Існує істотний брак середньо- та довгострокових державних облігацій, а довіра до ринку корпоративних облігацій значно зменшилась внаслідок значних дефолтів облігацій та через неліквідність цього ринку. Ринок акцій вітчизняних емітентів не дуже цікавий для компаній з управління активами, а через обмеження з боку валютного регулювання НПФ, по суті, не можуть інвестувати кошти в цінні папери іноземних емітентів. За висновками зарубіжних експертів, для того щоб фондовий ринок України досяг потрібного рівня розвитку, знадобиться, мабуть досить довгий період часу [5, с.2].

Важливість інвестування пенсійних активів другого рівня пов'язана з довгостроковим характером їх зберігання і використання, а також збереженням і зростанням їх вартості протягом тривалого періоду. По розрахункам експертів вже перші десять років функціонування загальнообов'язкової державної накопичувальної пенсійної системи дасть змогу накопичити фінансових ресурсів в обсязі близько 10% ВВП [5]. Такий потужний фінансовий потенціал буде впливати на розвиток і удосконалення фінансової системи держави, і в цілому, на її національну економіку. Для покращання національного економічного середовища особливо важливо, що пенсійні активи становитимуть постійне внутрішнє джерело інвестицій, що має багато переваг порівняно з зовнішніми запозиченнями: незалежність від курсу валют, менші видатки на обслуговування тощо. Головна увага в цьому випадку має бути приділена процедурі відбору проектів для інвестування, що давала б змогу поєднати низький ризик з достатнім рівнем доходності.

Диверсифікація фінансових ресурсів другого рівня в різноманітні інвестиційні продукти вимагає для його учасників формувати інвестиційні портфелі. Підбір фінансових інструментів для інвестування пенсійних активів повинен враховувати їх надійність, високу інвестиційну дохідність, захищеність від прояву інфляційних процесів, стійкість в умовах фінансової кризи. Враховуючи, що населення нашої країни не має достатнього досвіду щодо використання інвестиційних продуктів у системі накопичувального пенсійного

страхування, українське пенсійне законодавство, на початковому етапі функціонування другого рівня, передбачає адміністрування пенсійних активів Накопичувальному пенсійному фонду. Саме цей фінансовий інститут пропонує свої варіанти формування інвестиційного портфеля для його учасників. В законодавчих документах відмічаються співвідношення між класами активів, в які можуть інвестуватися фінансові ресурси другого рівня [1].

Нове пенсійне законодавство удосконалює формування інвестиційного портфеля для учасників другого рівня. Особливістю для учасників обов'язкової накопичувальної пенсійної системи є те, що внесені зміни у співвідношення між класами активів, у які можливо інвестувати внески другого рівня. Основна зміна полягає у збільшенні обсягів інвестування пенсійних активів другого рівня в облігації підприємств – резидентів з 20% відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове пенсійне страхування» до 40% по новому пенсійному законодавству, а також дозволі на інвестування в іпотечні облігації українських емітентів в обсязі до 40% від їх загальної вартості [2].

Розміщення пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування по інших класах інвестиційних продуктів залишається на рівні тих нормативів, які передбачені пенсійним законодавством 2003 року. Звертає на себе увагу достатньо висока частка зберігання пенсійних активів на банківських депозитних рахунках та в ощадних сертифікатах банків: норматив - не більше 50%, майже такий же як і для державних цінних паперів. Це свідчить про те, що даний фінансовий інструмент є найбільш розвинутим на фондовому ринку, його пропонують більшість фінансових інститутів і йому поки що найбільше довіряє населення.

Ще однією особливістю формування інвестиційного портфеля другого рівня є те, що передбачається інвестування пенсійних активів у цінні папери і інші інвестиційні продукти іноземних емітентів. За кордоном можна інвестувати пенсійні активи до 40% від їх загальної вартості. Однак, як показує аналіз вітчизняної законодавчої бази, нормативні акти Національного банку України про операції в іноземній валюті роблять неможливим інвестування пенсійних активів закордон [4]. На нашу думку, дану неузгодженість нормативно – правових документів у сфері пенсійного страхування необхідно вирішити до початку запровадження другого рівня національної пенсійної системи, адже фондові ринки за рубежом більш розвинуті і можуть пропонувати досить ефективні інвестиційні продукти для нього. Дослідження показують, що на сьогоднішній день жоден з 20 найбільших недержавних пенсійних фондів України не інвестує активи закордон.

Список використаних джерел

1. «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (із змінами і доповненнями) Закон України від 9 липня 2003 р. № 1058-IV // www.rada.gov.ua.
2. «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи». Закон України №3668 –VI від 8.07.2011р. – Газета «Голос України» від 13 вересня 2011р. [Електронний ресурс:] – <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02. 2006 року. №3480 –IV: [Електронний ресурс]: <http://www.portal.Rada.gov.ua>.

4. Аналіз пропонованої обов'язкової накопичувальної системи. Проект розвитку фінансового сектору – FINREP. Електроний ресурс. <http://pension.kiev.ua>.

5. Захист учасників накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в Україні (рівня II). Річард Л. Саймондс – старший спеціаліст питань ринків капіталу. Проект USAID «Розвиток ринків капіталу». Київ, Україна. 20 січня 2010; 60 с.

6. Коваль О.П. Особливості початкового етапу запровадження загальнообов'язкової накопичувальної пенсійної системи// Фінанси України. – 2011р. - №6; с.75-83.

7. Румянцев С. Сучасні питання фондового ринку// Цінні папери України. – 2009. - №50. – с. 12 – 13.

УДК 336.221

Тулуш Леонід
к.е.н., с.н.с., завідувач відділу
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН
м. Київ

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація

Розглянуто проблеми податкового регулювання розвитку агропромислового виробництва. Розкрито вплив пільгового оподаткування, зокрема за ФСП та ПДВ на фінансовий стан сільськогосподарських товаровиробників. Визначено стан та перспективи оподаткування аграрного сектору України.

Ключові слова: *система оподаткування, ФСП, ПДВ, податкові пільги, агропромислове виробництво, податкове регулювання*

Податкове регулювання є одним з ключових інструментів забезпечення впливу держави на економічні процеси в країні. Від обґрунтованості податкової політики, раціональності формування податкового механізму, його спрямованості на стимулювання підприємницької активності та формування сприятливого інвестиційного клімату значною мірою залежать темпи економічного росту економіки в цілому та окремих її галузей.

Варто відзначити, що з одного боку, система оподаткування в Україні створює значне податкове навантаження на підприємців. З іншого, значна кількість податкових пільг зумовлює необґрунтований перерозподіл ВВП, створює неоднакові економічні умови для господарювання. Це обумовлює формування значного тіньового сектора економіки, масове ухилення від оподаткування. Тому податкова система України потребує подальшого реформування.